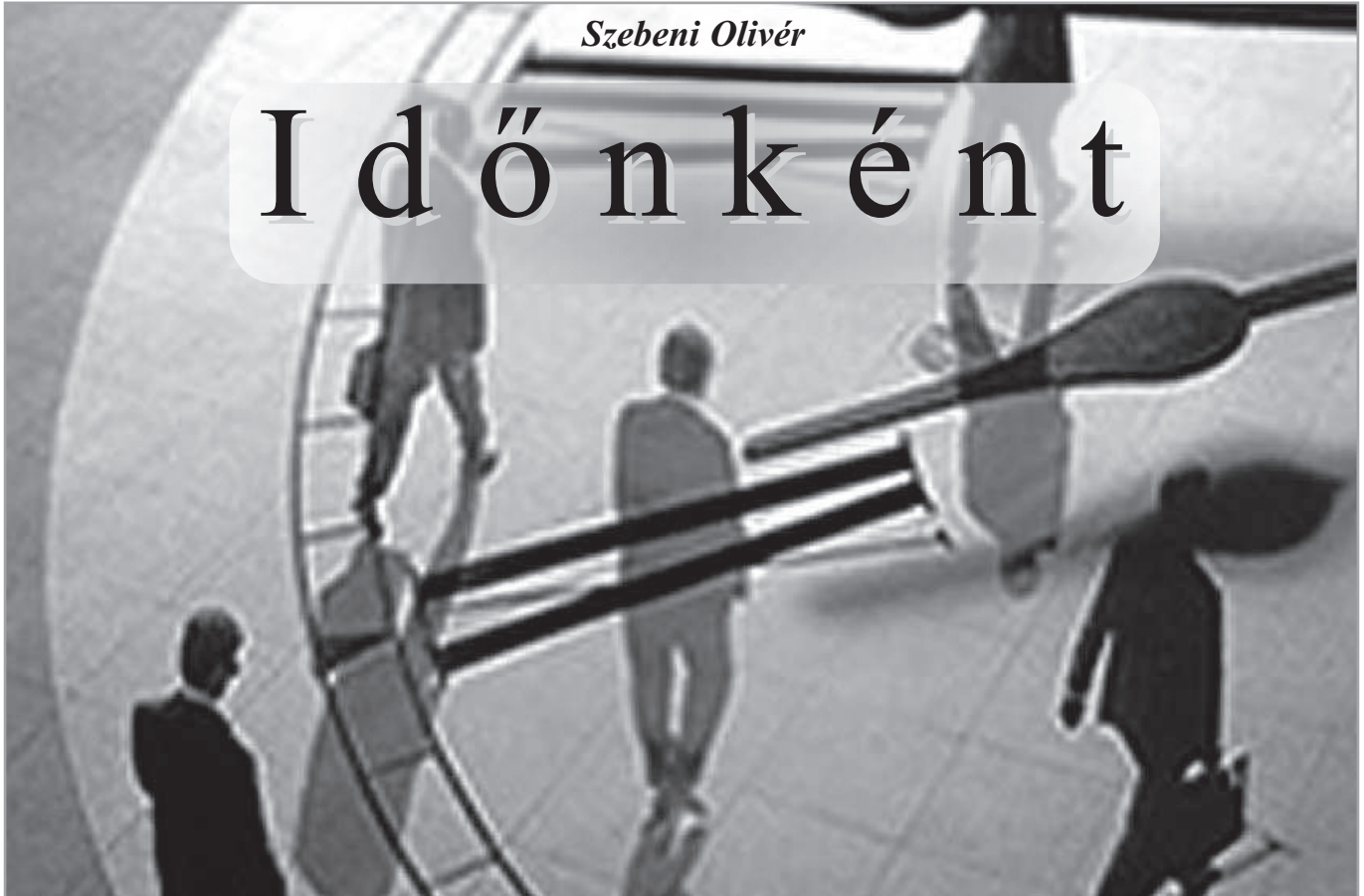

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN

Szebeni Olivér

I d ő n k é n t

Történnék csodák, időnként

A hitben járó emberek naponkénti tapasztalatáról szeretnék néhány sort leírni. Olyanokról, akik állandóan tapasztalják Isten jelenlétét és kegyelmi beavatkozását életünkben. A nekik állandó próbát jelentő körülmények egyáltalán nem szorulnak a gyülekezetek ajtóin kívülre. Beljebb jutott a kísértés erőszakosan tolakodva. Napi gondokat okoz a rendszeres bibliaolvasás, és imádság közben sem vonul vissza. Állandó háttérzajként igyekszik szívünkben harsogásával elnyomni Isten halk és szelíd szavát, zavarni a belső békességet és a megszentelt csendet.

Egyszerű időhatározóval kezdeném, ami egyszer szerepel az Új-, másszor az Ószövetségben. Különös, hogy beszédünkben elég gyakori kifejezés, de a Szentírás óriási szókészletében mindössze ezen a két helyen szerepel. Előrebocsátom, hogy ennek a Bibliában ritka határozószónak üzenete van hozzánk.

A hitben járás nem sablonosan ismétlődő lépésekből áll. Nem metronómszerű gépies szokások monoton folyamata a hitélet, ami térben és időben távoli kolostorokhoz tartozott. A mai hívő lelkiület az eseményeket érzékenyen és felelősen követi. A napi történéseket összefüggésbe hozza Isten szándékával. Isten igéje és élő világossága fényében mindenre reagál. A hitben járók színes világban élnek eseménydús napjaikat, és Isten áldott közelsége élteti őket.

Gyógyítás Bethesda tavánál

Mindnyájan tudjuk, hogy Jn 5,3–4-ben másfél vers a mai protestáns magyar fordításban zárójeles. „A víz megmozdulására”, a tóra szálló angyalra, az első belépő gyógyulására vonatkozó részletek hiányoznak a legrégebbi újszövetségi kéziratokból. Más, nem magyar bibliafordításokban az eseményre vonatkozó *időnként* szó több variációt képez – talán éppen ezért. *Luther* Bibliájában egy angyal „a maga idejében leszáll a tóba”. A *Scotfield*-fordítás egyszerűen kihagyja az egészet, de lábjegyzetben említi a *bizonyos időben* habokra leszálló angyalt. *Jakab király* revideált Új Szövetsége szintén *bizonyos időnként* leszálló angyalról ír, aki felkavarja a medence vizét. Az új amerikai Standard Biblia fordítója az Úr angyaláról mondja, hogy *bizonyos időközönként* jön. 1999-ben kiadtak Budapesten egy szlovák és magyar Újszövetséget, amiben szlovákul kihagyja a kérdéses másfél verset, magyarul viszont benne van. Döntő tekintéllyel rendelkező görög Újszövetségünk, *Kurt Aland* szövege a kérdéses részt szintén elhagyja, és hivatkozik a legkorábbi kéziratokra, amelyekben nincsenek ezek a részletek. A szerencsés tulajdonos, akinek van még a keze ügyében egy londoni, 1922-es görög Újszövetség, meglepődve talál rá az „eredeti szöveg” korábbi változatára. Nem a mai, számjegyes megjelölés segítségével kell lapozgatnunk, hanem az epsilon (a számjegyként 5-ik) jelölés szerinti részt kell kikeresnünk, és a 4-ik vers elején a következő hellenisztikus fordulatot találjuk:

ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν.¹ Rendkívül sajátosan és széles körű használattal adja a tudomásunkra az angyali érkezés esetlegességét. Magyarul talán „*alkalmasint*” értelemben, vagy *Vida Sándor* szavaival: „*időszakonként*” is fordítható. Tehát nagy lehetőség rejlik a nyelvi bűvárkodásban és az evangéliumi üzenet ismertetésében.

Felsorolhatnánk más világnyelven írt fordításokat, a már említettek mellett. Az sem elhanyagolható, hogy az oly kellelmesen hangzó Bethesda („kegyelem háza”) is csak egy a különböző helynevek közül (Bétsaida, Béthzatha). Van, aki állítja azt is, hogy Jeruzsálemtől délkeletre volt egy időszakos forrás. Csakhogy ez teljesen ellenkező irány a jeruzsálemi Templom-hegy felett, északra elképzelt Juh-kapu helyéhez képest. Így aztán a bibliai részlet, mint textus az igényesség és az eredetiség jegyében gondolkodó igehirdetők finnyás ízlését arra ösztönözte, hogy inkább kerüljék el az egész történetet, és ne is foglalkozzanak vele. A racionalisták pedig szabadjárá engedték a csodák világától berzenkedő fantáziájukat. Egy valós, természeti magyarázatra bukkantak, valamilyen vulkanikus működést követő jelenségben. Csakhogy ott van a baj, hogy ilyen posztvulkáni fumarola a térségben nincs. Hasonló természeti jelenségeként feltörő víz Izlandban van, de mindig csoportosan tör föl a mélyből.

Ahhoz azonban, hogy az ember hittel elfogadja a leírást, és Istentől kegyelmet kérve prédikáljon Jézus Krisztus csodálatos szombatnapi gyógyításáról, tulajdonképpen nincs is szükség sem az etimológiára, sem a spekulációra. Nem kell a kijelentés Istenét kiségitenünk, sem az első szinopszis szerzőjéhez, a második században élő Tatianosz egyházatyához fordulnunk magyarázatért. Amióta magam is szenvedek ízületi kopásaimtól, egyre jobban hiszem, hogy van egy gyógyító orvosom, és jobb, ha nem várok sem emberre, sem angyalra. A mostani protestáns fordítás magvát ebben látom az *időnként* szóval kapcsolatban. Amit nekem üzen, egyben figyelmeztetés: számítsak mindig a gyógyító Jézus Krisztusra! Ő itt van, nem csak néha látogat el, s támaszt turbulenciát a vízben, vagy akár a hitemben. Csendes csodáival vigasztal, megerősít, gyógyít testileg lelkileg. Csak tőle, csakis tőle várok gyógyulást, mástól úgymint hiába várnék.

Találhatunk az Ószövetségben is egy „időnként” kifejezést, 2Krn 24,11-ben. Az áll ott, hogy a lévíták időnként megnyitottak egy gyűjtésre kijelölt ládát. Az alkalmazott héber szó (קָרָן) a héber „lét”-ige (קָרָן) futuruma. A kissé átalakított fordítás megközelíti az ilyen értelmezést, mint: „előfordul még az életben”. Az Ó- és az Újszövetségben az időpont-ra vonatkozó események nem hasonlóak.

A gyűjtőláda időnkénti felnyitása a templomban valószínűen a templomi kincsekre rendelt helyiségekben, őrzött helyen zajlott le. Nem kellett várniuk a jogosult személyek közül senkire, legfeljebb előre egyeztetették egymás között az időt. Azért mégis futtassuk le az újszövetségi fordítások nyelvi értékeléséhez hasonlóan az előforduló ószövetségi kifejezést is!

A Luther-Biblia szerint: „amikor ott volt az ideje” (*wenn's Zeit war*). Scofield fordításában: „mindig megtörtént” (*es geschah jedesmal*). Jakab király revideált Bibliájában: „bármikor” (*whenever*). Az új amerikai Standard Bibliában: „És amikor úgy jött” (*And it came about whenever*). Végül a latin Vulgatára épülő római Biblia magyar fordítása szerint a „Valahányszor elérkezett az ideje” értelmezést választhatjuk magyarázó megfelelőnek.

Újszövetségi tanulságok

Ezek után mindkét ó- és újszövetségi helyre emlékezve néhány fontos és üdvös következtetést vonhatunk le:

1. Minden, aminek nincs határozott rendszere és kötött ideje, az esetleges és egyúttal valószínű. A valószínű nem lehetetlen, nincs kizárva, de gyakorlatilag mégis csekélyebb az esélye annál, ami meghatározott idejű és rendszeres. Az újszövetségi esetben a történet valószínűsége annyira csekély, mintha nem is fordulna elő soha. Az ószövetségi „időnként” bizonyára gyakoribb. Szintén emellett szól a pénzkezelés gyakoribb szükségszerűsége. Csakhogy egy olyan esetben, mint a gyógyulás vagy a betegség tartós fennmaradásának fájdalmas kockázata, semmi sem versenyezhet a sürgősségben. Nem bízhatja magát egy beteg az esetlegességre, mert esetleg hiába vár rá. Az ószövetségi esetben bizonyára várhatóbb, talán gyakoribb, akár az áldozathozatal, akár a gazdasági felhasználás lehetősége, vagy annak kontrollálása. Mindez emberi, valós; míg a másik emberfeletti és esetleges. Mindenképpen előfordul, és jelen van a gyógyfürdőben. És minden egyes szenvedő betegnek nagyon fontos. Az ószövetségi esemény szokványos, kevesebb a körülötte lévő csodálatos titok, bár a folyamatosság, az mégis hiányzik. Egészen röviden tehát, nagyon más az, ami alkalmilag történik; és egészen más az, ami rendszeresen megtörténik. Egy szenvedő embernek összehasonlíthatatlanul fontosabb a gyógyulás, mint a pénzsámlálás.

Carl Bloch: Gyógyítás a Bethesdánál

Sok beteg lehet Bethesdában, a számuk is jelentős lehet, ha már „öt tornácot” népesítenek be. Egy-egy beteg időnként bejut. Egy jámbor szánakozó besegíti. A valószínű lehetőség olyankor valóssá válik. Ezen a betegen azonban 38 éven át senki sem segített. Az *emberem* szó genitivusa azt sejteti, hogy nem tudott embert fogadni, aki felkapja őt a fekvőhelyén és odaszaladjon vele a vízbe. Nem tudott volna pénzzel felkérni valakit erre? Harmincnyolc év borzasztóan hosszú idő. A harmincnyolc év alatt be nem teljesedett esetlegesség balga reménynek tűnik. Ráadásul ez az időszak nem azonos a beteg életkorával. Biztosan korosabb harmincnyolc évnél. A beteg lelkén, testén szánakozó Jézus Krisztus azonban odamegy,

beszédbe ereszkedik vele. A szava fél gyógyulás. Nem ajánlkozik, nem dicsekszik, hogy ő biztosabban gyógyít, mint a gyógyvíz. Egy döntő kérdést tesz fel neki: „Akarsz-e meggyógyulni?” A helyzet komplexitását érzékelve minden más kérdést elképzelhetnének Jézus Krisztus ajkáról, mint ezt. A beteg persze hogy akar meggyógyulni! Hiszen azért jött Bethesdába. Miért kell feltenni ilyen kérdést egy szenvedő embernek? Csakhogy Jézus Krisztus jobban tudja, hogy a beteg mit is akar. Harmincnyolc év alatt a beleszokás mindent elborító szűrkesége takarja be a bajt, a fájdalmat, az ember egész állapotát. A nagyon hosszú betegség meglepő dolgokat hoz ki az ember lelkivilágából. Jogos tehát a kérdés: Akarsz-e meggyógyulni?

2. Újabb témakört is nyit az időnkénti események láncolata. Az a bizonyos intervallum az angyali megjelenések között mekkora lehet? Naponta egyszer, többször, hetenként, havonta, évente, vagy tízévente jön az az angyal? Milyen gyakran nyitják ki a perselyt, lehet rá előre számolni? Mekkora a különbség a várható intervallumok, szünetek dolgában a két esemény között! Ez az *időnként* szavacska azt mutatja, hogy a beteg közben mással foglalkozik, mert órá úgyszemint kerül sor – eddig legalábbis nem került. Valamit tenie kell az angyali megjelenések között.

Aki ült már hosszú lócán, vagy számolta a naptárban a várólista szerinti idő érkezését, az tudja, milyen kínos várni, és csak újra várni. Az egészségügyi ellátó kiszól, ha netalán hangosan jajong a beteg: „Türelem!” De harmincnyolc év várakozás kinek ne méritené ki a türelmét? Akkor jön Jézus Krisztus. Nem tűz ki komótosan új időpontot, amikor majd találkoznak! Akkor megnézi, mit is tehet. Persze, csak ha tehet valamit, mert őt is kötik a rendeletek. A keret szűk, és egyre szűkül. A várólista bővül, és hamarosan ott tartunk, ahol a bethesdai beteg az éveivel. Az átlagos életkor egyre csökken. A betegség, szívbaj, tüdőbaj, infarktus, asztma, sántaság, bénaság, sorvadás mind gyakoribb, főleg itt Európa közepén. Annyi beteg jajgat! Nincs csoportos gyógyulás, de van tömeges haláleset. Az egészséget pénzért adják, akár a piacon a zöldséget. Rossz statisztikánk van, a felsorolt bajok közül többit is a kétes értékű európai csúcson vagyunk. A megértés, szánalom, önzetlen segítség elvesztette az értelmét az ellátásból.

3. A harmadik témakör egész egyszerűen önmagam vagyok. Hadd írjak első személyben, az egyszerűség kedvéért! Én és az *időnként* új összefüggést képez. Például: Időnként gondolok Istenre. Időnként eldöntöm, hogy az Úr útjaira lépek. Időnként megteszem talán, de állandóan nem bírok. Csalódottnak, kimerültnek érzem magam, és előnt a kiábrándultak gyanakvása, bizalmatlansága. Senkit sem találok már „jó mesternek”, és nagy egyetértésben vallom az igazságot. Eppen ezt az egyet: „*Senki sem jó*”²². Okolni kezdek mindent, a gyülekezetet, a családtagokat, ha még el nem hagytam volna valamennyit. Egyáltalán mindegy, hogy látogatom Isten hajlékát, vagy sem. Ha előnyösebb vallásosnak tartom magam a „magam módján”, ha hátrányos még ennyi is, akkor azt erősítgetem: „Senki sem látta még!” Esetleg a mediális eset áll fenn: „Valaminek csak lennie kell.” Borzasztó, hová jutottunk! Nemcsak Sodoma és Gomora vádolhat minket az egyre közeledő ítélet napján.

Még azt is kispékulálták, hogy az Úr Jézus Krisztus küldte a tanítványait – mondja az új nézet –, és nem hívogatta: Gyertek rendszeresen a gyülekezetbe! „A papok áthangolták az embereket a templomba járásra Krisztus követése helyett. Nincs szükség gyülekezetekre! – Úgy látszik, hogy ez a legnépszerűbb magatartás a mai „alkalmainkra” nézve. A hitető pénzt kér, az ezoterikus szintén, a jósló, a guru, a varázsló mind előre, írásban köti ki az igényeit. Jézus Krisztus nem kér egyetlen fillért sem. Viszont aki tőle kér, mind kap mindent bőven.

Egy amerikai ember Európába jövet éppen a mi prédikátorunkat hívta fel telefonon: mindketten tudtak egymással beszélni. A sportos, jó kinézetű, afrikai gyökerekkel rendelkező, izmos, magas férfi barátságosan bejelentette, hozni fogja a tagsági igazolványát, mert ő baptista. Telefonszámot, lakcímet diktált be, és a prédikátorunk sugárzó örömmel bejelentette a nagy eseményt a gyülekezetben. Azt’ szépen telt-múlt az idő. Úgy két év múlva felhívta a prédikátor a vendég sportolót, hogy már nagyon várja. Miért nem jött? A válasz egy markáns indoklás volt. „Hát mondtam, hogy baptista vagyok, de ez nem azt jelenti, hogy egyben vakbuzgó.”

Ószövetségi tanulságok

Az ószövetségi igehelyen lezajlott események szintén alkalmi jellegűek, és a várható összegek sem kiszámíthatók. Sokféle a bizonytalanság, az ókorban és ma is. A pénzesládát felbontják, adott esetben, de mennyire lesz elég a benne található pénz? A személyes biztonságról, a megbetegedések elleni védekezés kilátásairól legfeljebb álmodozni lehet, bár semmit sem ér. Elkopnak az izületek, kimerül a szív izomzata, gyilkos daganatok keletkeznek a szervekben. Mikor fordul a sorsunk jobbra, hiszen amióta az eszünket bírjuk, mindig erre vártunk. Megnyílik egyszer előttünk Csodaország kapuja. Leszáll a kék madár, és nálunk rak fészket. Csakhogy az időnkénti esetlegesség és a nagyokat ígérgető szavak periódikus ismételtetésén kívül senki nem váltotta be ígéreteit. Sohasem imádták az aranyborjút jobban, mint ma. Nagy lelkesen körülugrálják, és azt hiszik, pénzért mindent meg lehet kapni: egészséget és hosszú, boldog életet is. A nagy ígérgetők ezzel élnek vissza. Mindent ígérnek, de csak jövő időben. A programok jó messzire nyúlnak, az ígéretre pedig nem jön múlt idejű magvalósulás, csak újabb és újabb ígéret.

1. A világtörténelemben az ókori Perzsiától napjainkig mindig voltak tárolók, elképzelhetetlenül nagy befogadó kapacitással. Halmoztak a fáraók, adóztattak a perzsa uralkodók, de furcsa módon kiapadtak a raktárak, kiürültek a pénzesládák. Hová lett Dárius kincse? Még olyan láda nem készült, amelyik ki ne ürült volna előbb vagy utóbb. Ha generációk raktak bele, és közben senki nem vett ki belőle, a halmazok egyszer mégis gyérülni kezdtek, végül minden elpárolog, mint a tavalyi hó. Időnként úgy tűnt, hogy a legbiztosabb alapja az életnek egy nagy, színültig töltött pénzesláda, a hatalmas bankbetét, vagy a profitot hozó vállalkozás. Mikor minden a legjobban ment, váratlanul világméretű válság robbant ki. Magával rántotta a legnagyobb és leggazdagabb államokat. Keleten feltűnt a következő gazdasági és potenciális világhatalom.

2. A kincses- és pénzesládák első számú tanítása, hogy bármilyen sok bennük a felhalmozott érték, egyszer elfogy. Eltűnik a pénz, ha hegycsúcsnyi piramisokba rejtették, ha földbe ásták is. Még a tenger mélyéről is hoztak fel üresen acélládákat. Olyan láda nincs, amit ki ne lehetne nyitni és egyszerre kiüríteni. Minden értékes gyűjteménynek három igazi gazdája van: a rozsdá, a moly és a tolvaj.² Az anyagiak nem istenek, még ha valaki isteniténis is őket. Nem a pénzesláda őrzi az igazi értéket, hanem a tiszta szív. Ritkán lesz koldusból vagyonos ember, de gyakran lesz vagyonos emberből szánalmas koldus. Ez utóbbi verzió a legelviselhetetlenebb. A hamis reménységek csalódottjai, a kiüríthetetlennek vélt pénzesládák öntelt tulajdonosai kínos ébredés után igazán szánalmasak. A szegény megszokta a szegénységét, de ők nem szokták meg.

3. Degeszre tömött pénztárcát nem ígér Isten. Egyik fiatal egyház vezetőse, olyan 25–30 éve, amikor hazánkban a Trabant gépkocsikra évekig vártak, esküdözve állította, hogy ők Isten korlátlan áldásával számolhatnak. Szó szerint ígérték, hogy az első magyar állampolgár, aki saját Rolls-Royce-szal jár, az a gyülekezetük tagja lesz, mégpedig nagyon hamarosan. Ezt saját fülemmel hallottam, de saját szememmel még nem láttam. Másfajta angyal röpköd Isten gyermekei körül, mint amilyent az említett márkajel ábrázol.

Hozd el, Uram, az én időmet!

Az idő önmagában szubjektív, emberileg kreált és egyáltalán nem természetes dimenzió. Változó és fogyatkozó tényező. Aki felett eltelt harmincnégy év, ne gondolja, hogy ez az időszak korlátlanul szorozható! A kétszerese sem biztos, de bármennyiszer ismétlődne, az idő hosszától semmilyen változás nem függ. Ahogy mondják: „Minden marad a régiben.” Változást Isten hoz, mert ő rendelkezik afelett, hogy mikor jön el a vég. Az ember dolga, hogy amíg ideje van, emelje fel a szemét a tetlen várakozásból az üdvözítő Jézus Krisztusra. Hallja meg a szavát, és válaszoljon neki! Ez a három cselekmény – felnézés, meghallás és válaszolás – az ember döntésére vár. A döntés elmaradása, halasztgatása egyetlen okra vezethető vissza: az ember ugyan makacsul nyújtja a kezét, kegyelmet koldulva, Jézus Krisztus szánalmát várva, de a kegyelmet nem ragadja meg. Panaszkodik, de igazán nem akar változtatni a sorsán. Várakozik, de mire és kire? Az évek telnek, az idő lejár, és lesz-e gyógyulás, üdvösség?

Sorjában teljesednek a próféciaik: Mindenki elismeri már, hogy elveszett a szülők tisztelete, burjánzik a tisztátalanság.³ Kérhetnek, amire akarnak. A válasz: Nincs időm! „*Nem lesz többé idő*”⁴ – mondja a Jelenések könyve. Szinte a mindennapi hírekben halljuk: éhínség, háború, földrengés.⁵ Tudós emberek nem tudják még előre megmondani a földrengés közeledtét, az állatok annál inkább. Azt a hívőt, aki a Biblia alapján ezekre figyelmeztet, megbélyegzik és kigúnyolják.

Lelepleződik az emberek előtt a félrevezető hitetlenség, de a hitetlen emberek nem veszik észre. A vesztesek száma mind több. Idegyógyintézetek telnek meg a csalódottakkal, koporsók az öngyilkosokkal. Kimerült az erkölcsi tartalék. „Élünk, éldegélünk, ha már megszülettünk.” A „Kegyelem házában” a kegyelem kiadását késleltetik. A világ ma nagyon hajlamos a hívő keresztyén emberek semmibevételére és becsmérlésére. Nagyon sokan csak használják és visszaélnak az évszázados gyülekezeti hitvallásokkal, sajnos a miénkkel is.

Van menekvés mégis. Sokszor volt válság, és volt a válságból kiút. Ez esetben egy kivezető út van, és az egyéni, nem társadalmi. Olyan, mint a harmincnégy éve beteg, akihez odalép „Valaki”, de csak hozzá. Feltesz egy kérdést, de nem teszi föl jó hangosan mindenkinek. Arról nincs szó, hogy akkor mindenki meggyógyult. A csoda megtörténik, de csak egyetlenegy emberrel, nem ezekkel és nem mindenki-vel. Nem az Úr Jézus a személyválogató, hanem az elfogadása szelektív.

A döntést és a választ akarnunk kell. Isten felszabadította az akaratot. Az Úr kegyelme kaput nyitott, választást engedett nekünk, embereknek. Amikor *Billy Graham* a földkerekség legnagyobb hatalmasságaival közös imaórákat tartott, nem befolyásolni kívánta őket, hanem egy magasabb rendű szándék irányába kívánta terelni a figyelmüket. A döntést rájuk bízta. Ha gondolják, ha akarják? Vagy amikor a világ bármely pontján evangelizált, mindig a hallgatói akaratára apellált. Az üdvösség csodálatos és készen van. Aki akarja, elfogadja. Aki nem akarja, az csak magára vessen! A felelősség a gonoszért és rosszért nem Istent, hanem azt terheli, aki elutasítja az Úr Jézus Krisztus ingyen kegyelmét.

Addig, amíg le nem jár az idő, amíg lehet és a rendelkezésemre áll, számolnom kell vele. Értem, a nagyon beteg emberért, milliárdnyi beteg közül önmagamért könyörgök, hogy segítsen rajtam a lassan szétmorzsolódó világon. Jézus Krisztus kérdést tesz fel nekem: *Akarsz-e meggyógyulni?* A csoda mindig lehetséges, velem is megtörtént.

Jegyzetek

1 A nagyon használt Újszövetség könyvtári szelekció útján került hozzám. Beleírták az egykori tanulók a nevüket. Így vált művelődéstörténelmi és missziós emléktárggyá. *Friedmann (Cserhalmi) Imre, Kolozs Sándor, Rauch János, Számfira (Kémeri) György* névirása ékeskedik az első lapon. Utóbb a magamét is beírtam. Törekedtem olyan szépen írni, mint az elődeim.

2 Mt 6,19.

3 2Tim 3,1–2.

4 Jel 10,6.

5 Mt 24,6–7.